

Nyitás, minden mennyiségben

Beszélgetés Csanádi Judittal,
a Magyar Képzőművészeti Egyetem rektorával

P. SZABÓ ERNŐ

Csanádi Judit építész, díszlettervező irányítja rektor-ként ez év februárja óta a Magyar Képzőművészeti Egyetemen folyó oktatómunkát. Az 1953-ban született szakember 1976-ban végzett a Budapesti Műszaki Egyetem építész szakán, 1980-ban színpadi tervezőként is diplomázott. Itthon és külföldön több száz színpadi előadáshoz készített díszlet-, illetve látványtervet. Hosszabb ideig dolgozott Kanadában, a Magyar Képzőművészeti Egyetemen 2002 óta tanít díszlettervezést, térnyelvi tanulmányokat. Néhány hónappal ezelőtt rektori tevékenységéről, az intézmény előtt álló feladatokról tartott sajtótájékoztatót, amelynek egyik legfontosabb eleme a nyitás szándékának megfogal-

DABÓCZI NOÉMI:
Térey János: Jeremiás,
avagy az Isten hidege,
díszletterv a Nemzeti Színház
színpadára,
alkalmazott látványtervezés BA

mazása volt, a másik az előrelépéshez szükséges épületfelújítások ütemezése, a harmadik pedig az egyetemről kikerülő hallgatók pályakezdésének a segítése. Az intézményben évente mintegy százötvenen diplomáznak, az a szellemi, művészi erő, amelyet az itt végzők képviselnek, meghatározó jelentőségű a kortárs magyar kultúra számára. Mégis gyakran felvetődik, hogy a kortárs képzőművészet légüres térben mozog, vannak, akik egyszerűen megkérdőjelezik társadalmi fontosságát.

Mit tud tenni az egyetem, a szilárd szakmai alapok adásán túl, hogy a pályakezdés könnyebb legyen, a fiatal képzőművészek beilleszkedjenek az őket körülvevő közegbe?

CSANÁDI JUDIT: Idén, az 56-os forradalom hatvanadik évfordulóján, több pályázaton is elindultunk. A többi között szeretnénk rendezni egy intézménytörténeti kiállítást is, erre készülve olvastam az 1952–1956-os tanévek dokumentumait, a jegyzőkönyveket arról, hogy kiket javasoltak Rákosi-díjra. Nos, a szövegben újra és újra felvetődnek olyan kérdések, hogy mire képez a főiskola, hogyan fognak megélni az induló művészek. Örök dilemmák ezek. Nem vitás, hogy művészképzésre szükség van, arra a kérdésre viszont, hogy a 21. századi egyetemi rendszerben melyik országban hogyan alakul a művészképzés, mik a fő értékek, tradíciók, nagyon sokféle felelet adható. Jó néhány külföldi művészeti egyetemnek, amelyeket ismerek, az a fő „értéke”, hogy nincsen kitalálva, a teljes szabadságra épül. Ezzel én mint konzervatív ember nem tudok egyetérteni. Ugyanakkor látok olyan eseteket is, amikor a diákok egy-egy nagy mesterral kapcsolatba kerülnek, és szinte szárnyalnak. A mi egyetemünkön eddig folyamatos tradíciókövető oktatás folyt, s ezt nehéz kritizálni. Elképzelhetetlen, hogy a szabadkézi rajz ne legyen a képzés alapja. Ugyan megeshet, hogy egy másféle, konceptuális művészetnél ez nincs így, de egyszer eljut oda a legtöbb induló művész, hogy rádöbben: szüksége van erre a tudásra. Én legszívesebben az alternatívák közötti lehetőségeket pártolom.

Az alternatívákat magának a képzésnek a sokszínűsége is indokolja. A hagyományos festőképzés és az intermédiatanzék törekvései között például olykor szinte mintha nem is lenne közös nevező.

CS. J.: Én a látványtervezői tanszék vezetői székéből ültem át a rektoréba. Ott semmi nem mehet a szilárd alapismeretek nélkül. De tanszékenként számos eltérés van. Láttam olyan konceptuális vonalon elindult művészt, aki később vetette rá magát szinte megszállottan a rajzra. A legmagasabb szintű

foto: Berényi Zsuzsa

foró: Berényi Zsuzsa
művészi gondolkodás mentén is el lehet jutni a megvalósítási technikákig, de gyakran tapasztaljuk azt is, hogy a kiváló technikai felkészültség a gondolkodás hiánya miatt nem hoz eredményeket.

Hogyan módosultak a hangsúlyok az egyetem életében az utóbbi 15 évben?

CS. J.: Az én nézőpontomat meghatározta a saját tanszékelem. Az akkreditált képzést kellett beindítani, mindenki, aki a tervezői társadalomban aktív volt, meg volt szólítva, így öten-hatan együtt alakítottuk ki a képzést. Korábban kiváló mesterek tanítottak itt, de sokszor a saját vonalukon belül, így nem alakultak ki közös koncepciók. El lehetett végezni a szakot úgy, hogy valaki nem tudott például makettet építeni, az oktatás nem volt megfelelően strukturálva. A látványtervezői képzés Magyarországon 1968–78 között szünetelt, akkor Szinte Gábor vezetésével Somogyi József rektorsága idején indult meg. A mi generációnkban mindenki építész. Az egyetem egészére sokáig nem volt rálátásom, kint voltunk az Epreskertben, de az utóbbi öt-hat évben egyre több kapcsolatom alakult

ki, kezdtem megérteni az egyes tanszékek problémáit, a bolognai képzés bevezetésével megjelent ellentmondásokat. Sorsdöntő volt az egyetem életében a kurátori képzés beindítása, hiszen ez olyan fontos kérdésekhez kapcsolódik, hogy hogyan érkezhetsz meg valaki a művészeti szcénába? Ez a hat évvel ezelőtt beindult képzés a többi hallgató életébe is más szellemet hozott.

Éppen ez az egyik alapkérdés: hogyan tudja segíteni az egyetem a pályára lépést a magyarországi körülmények között, amelyek kedvezőtlenebbek, mint jó néhány más országban?

CS. J.: A körülmények minősítéséről azért vitatkoznék, elég sok külföldi színtéren szerezhettem ugyanis információkat, és a művészeti élet szinte sehol nem színvonalasabb, mint itt. A probléma az, hogy a művészeti szféra támogatása elégtelen, számos független művészeti műhely, intézmény volt kénytelen bedobni a törülközőt az állami támogatás hiánya miatt. De ebben a helyzetben is születnek nagyszerű dolgok, például a Jurányi Házban, amely független szponzorok és a főváros támogatásával működik. Ahogyan a 70-es, 80-as években, a kulturális nyomás alatt most is létre tudnak hozni a fiatalok nagyszerű műhelyeket. Nézem például, hogy a Latarka milyen aktívan működik. Nyilván más lenne a helyzet, ha az egyetem nem adna

CSANÁDI JUDIT

DABÓCZI NOÉMI:
Bábterv,
alkalmazott látványtervezés BA

kiáló szaktudást a hallgatóinak, ha a *Best of...*-nak és más kiállításoknak köszönhetően nem történne meg az első bemutatkozás.

Mindez azt a szándékot juttatja az eszembe, amelyet a néhány hónapja tartott sajtótájékoztatóján a „nyitás” szóval foglalt össze. Hogyan kell érteni ezt a bizonyos nyitást?

CS. J.: Például egészen konkrétan fizikai nyitásként. Az a cél, hogy az egyetem a budapesti szcéna egyik legfontosabb színtere legyen, kiállításokat, kísérő rendezvényeket szeretnénk idevonzani. Ehhez kapcsolódik, hogy a főbejárat átkerül a másik épületbe, ahol a lépcsőház alatt egy agorát hozunk létre, ott a hallgatói önkormányzat felügyeletével, de minden egyéb kontroll nélkül szervezhetnek a hallgatók különböző rendezvényeket. A nyitás egyben az erők összefogását is jelenti. Az *Open Art* nevű akcióra szeptember végén kerül sor, ennek révén a tanszékek közötti nyitást szeretnénk erősíteni. Az együttműködés keretében tanszékeként két-két hallgató meghirdet egy-egy témát, ezeket más tanszékek diákjai valósíthatják meg. Mindenki nagyon szkeptikus volt az érdeklődéssel kapcsolatban, de végül húsznál több téma érkezett be.

Október 23-án szűnik meg a beléptető rendszer, akkor nyílik meg a Dávid-tár, ahol a szükséges felújítások után folyamatosan különböző programok valósulnak meg. Őrület, hogy eddig nem volt az egyetemen olyan közösségi tér, ahol ötnél több ember leülhet és megbeszélhet valamit. A hely egyébként ott van, furcsa, hogy senki nem gondolt rá addig, pedig evidenciákról van szó.

Jó, hogy a szükséges felújításokat említi, mert aki az épületbe érkezik, meglehetősen lepusztult terekkel találkozik...

CS. J.: Rektori programom magában foglal egy többlépcsős felújítást. 2018-tól megkezdhetjük az angol nyelvű képzést, ami azt jelenti, hogy 150 nemzetközi hallgató elhelyezéséhez kell helyet találni. Szükség van egy épületre, ahová az Andrassy útról két-három ütemben át tudunk költözni a felújítás időszakára. Ez néhány hónapon belül megoldódhat, és akkor sor kerülhet a költözködéésre. Az új épületben, ahol az angol nyelvű képzés indul majd, lesz mód a legkorszerűbb technológiák elhelyezésére is, szemben a főépülettel vagy az Epreskerttel. Egyébként elsősorban távol-keleti hallgatókra számítunk, ebben a multikulturális világban, amelyben élünk, ez a nyitás a mi hallgatóink számára is fontos.

Mennyibe került és mikorra készül el a felújítás?

CS. J.: Az új épülettel és az általunk működtetett Kisképzővel együtt mindez 12 milliárd forintba kerül, s azt remélem, hogy 2019-re lefut az egész. A Dávid-tár, amelyről beszéltem, 10 millióból újul meg, a főépület Andrassy úti homlokzata és a nyílászárók cseréje 260 millióba kerül. Újabb feladat az Epreskert nagyon leromlott központi pavilonjának a lebontása és az új műteremház felépítése. A Kisképzőben korszerűsítésre szorul a fűtés, a közművek. Óriási értékekről van szó itt is, ott is, nagy felelősség jól gazdálkodni velük.

Nyilván ezért jöttek létre az utóbbi időszakban különböző civil testületek, amelyek az egyetem munkáját segítik. Például a Konzisztórium.

CS. J.: Ennek öt tagja van, közöttük a rektor és a kancellár, valamint három, a minisztérium által kinevezett tag. Ez valóban nagyon hasznos szervezet, hiszen napi problémák megoldásával foglalkozik, a minisztérium által delegált tagok a magyar gazdaság, társadalmi élet fontos pozícióinak birtokosai, van rálátásuk a szélesebb összefüggésekre, más perspektívából nézik az egyetem életét meghatározó kérdéseket.

CSUZDA KITTI:
Goethe: Faust, Márta,
látványtervező-művész MA

Fotó: Berényi Zsuzsa

Hogyan vált be a kancellári rendszer?

CS. J.: Az együttműködés elindult a rektor és a kancellár között, de nagyon nagyok az adminisztratív nehézségek, amelyek leküzdéséhez ezt a kapcsolatot el kellene mélyíteni.

A sajtótájékoztatón szóba került az egyetem külföldi kapcsolatainak a bővítése is. Milyen módon van erre lehetőség?

CS. J.: Az Erasmus immár jó néhány éve rendszeresen egyetemmel köt össze bennünket. Évente ötven diák érkezik, illetve megy külföldre a kapcsolatrendszer keretében. Az utóbbi időszakban Hollandiában, Angliában és Isztambulban tájékoztunk új kapcsolatok kialakítása, illetve a már meglévő együttműködések megerősítése érdekében. Igen magas színvonalú a doktoriskolánk, itt is erősödnek a nemzetközi kapcsolatok, amelyeket szeretnénk kifejezettebben rendszeressé tenni. Szeptemberben részben a célból képviseltetjük magunkat a liverpooli oktatási vásáron. Erősödnek a drezdai kapcsolataink is, májusban itt volt az ottani egyetem rektora,

nemrégiben mi utaztunk oda, és jövőre szeretnénk egy közös kiállítást rendezni. A két város történelmi jelenlétével is foglalkozunk, a hallgatók egy-egy hetet közösen dolgoznak, ez a legújabb, szépen formálódó kapcsolat, de hasonló jelzöt használhatunk az újvidéki, a kínai, a bolgár partnerségre is. A Joint-Master képzés létrehozásán dolgozunk, együttműködve a cardiffi akadémiaival, ahol a világítástechnika a legjobb, Szófiával, ahol a médiahasználat a legerősebb, míg Budapest a térelmélet és -használat területén tűntette ki magát. A hallgatók egy-egy félévet töltenének el itt is, ott is, és választhatnak majd, hogy hol szeretnének diplomázni. És persze nem hagyhatjuk említés nélkül a hazai művészeti egyetemek közötti együttműködést sem, amely a MERSZ – Művészeti Egyetek Rektori Széke – címszó alatt az utóbbi időszakban megerősödött. Elkezdtünk értelmesen együtt dolgozni, közös projekteket szervezünk, s közös állásfoglalást szeretnénk kidolgozni a bennünket érintő közös kérdésekről.

Mindezek után azt hiszem, költői a kérdés, hogy mennyi ideje jut saját tervezői tevékenységére?

CS. J.: Ezt rektorságom idejére felfüggesztettem. De az intézménytörténeti kiállítás installációját én csinálom, természetesen honorárium nélkül, örömből.

BOBOR ÁGNES:

Jelmez Goethe Faust I., című drámájához, látványtervező-művész MA

TÓTH BARBARA:

Térey János: Jeremiás, avagy az Isten hidege, jelmezterv, alkalmazott látványtervezés BA

Fotó: Berényi Zsuzsa

Fotó: Berényi Zsuzsa